

BILTEN

MART 2025.

29

AKTIVNOSTI KLUBA
BALKANSKI SUSRETI PLANINARA
PLANINICA
ŠKOLJKE IZ DOBA KREDE
UPISNE KNJIGE, DNEVNICI I PEČATI
OTOK SUNCA I LAVANDE - HVAR
MOJA NEPALSKA AVANTURA ŽIVOTA

AKTIVNOSTI KLUBA U 2024. god.

Planinarski klub „Gorica” je u 2024. godini realizovao 53 akcije od kojih su 44 akcije bile jednodnevne, 5 vikend tura i 4 višednevne akcije ili putovanja u inostranstvo (Otok Hvar, Hrvatska; 26. Balkanski susreti planinara – Popova Šapka, Sj. Makedonija; Šarplanina – Titov vrh, Sj. Makedonija; Prenj, Bosna i Hercegovina). Tri akcije su realizovane pohodima na vrhove planina Albanije (Maja Haramis i Grebenit; Selce-Mreg; Maja Berizhdolit) i 3 u graničnoj zoni sa Albanijom na Prokletijama (Maja Rops-Bogićevica; Doberdol; Ropojana-Pečki prevoj). Članovi su dodatno još učestvovali na 7 akcija u organizaciji drugih klubova i Planinarskog saveza Crne Gore (PSCG): Vukšin marš, Bjelasički maraton, Prvomajski uranak na Živu, Pohod na Prošćenske planine, Orjenska 3JADA, Memorijal na Komovima, Stazom Veljka Vlahovića.

Klub je u protekloj godini imao 77 članova, koji su svoje članstvo potvrdili uplatom članarine, od toga upisano je 11 novih članova. Najuspješniji po učešću u akcijama su planinarka Mira Kostić sa 46 akcija i planinar Milenko Vujošević sa 45 akcija. Najviše akcija su vodili Rajko Mićković — ukupno 12, Edita Files Bradarić, Željko Jočić i Dragoljub Krgović — po 5 akcija, Nataša Bojanović i Olivera Božanović — po 4 akcije, a ostalih 12 vodiča i organizatora vodilo je jednu do tri akcije.

Podržano sredstvima za sufinansiranje sportskih klubova od strane Sekre-

tarijata za sport i kulturu Glavnog grada Podgorica 12 takmičara, od kojih je 11 registrovano u PSCG u disciplinama planinarske orijentacije i planinskog trčanja, sudjelovalo je na svim takmičenjima u organizaciji PSCG ili planinarskih klubova (3 takmičenja u pl. trčanju i 3 takmičenja u pl. orijentaciji), kao i na tri takmičenja u organizaciji NVO-a (Sinjavinski, Ostroški i Podgorički maraton).

Osvajeno je puno medalja sa plasmanom na prva tri mjesta, najviše — njih devet u kategoriji muškaraca i žena +45, jedna takmičarka u kategoriji 21-45 godina i dvoje takmičara u mlađim kategorijama do 16 i do 21 godine. I ove godine ekipa od 4 člana

našeg kluba (Vuk Šestović, Jelena Milutin, Darko Mugoša i Branka Adžić) bila je u sastavu reprezentacije PSCG na Balkanskom šampionatu u planinarskoj orijentaciji, koji je održan od 8. do 10.11.2024. na Rajcu u Srbiji. Osvajeno je 7. mjesto kao ekipa u kategoriji veterana i 4. mjesto sveukupno kao reprezentacija PSCG. Takmičari za 2024. godinu bili su Olivera Božanović, Vuk Šestović, Jelena Milutin, Maja Marinović, Darko Mugoša, Branka Adžić, Predrag Vujović, Aleksandar Marđonović, Snežana Ivanović i 3 člana porodice Zakirov — Ramil, Timur i Bulat, koji su se istakli u takmičenjima iz planinarske orijentacije, posebno za mlađe kategorije. I ove godine s proljeća održavala se škola za planinarsku orijentaciju za takmičare i članove u trajanju od dva mjeseca, koju je vodio Pavle Bandović.

Iako je ove godine izostalo održavanje staza po ugovoru sa PSCG, Klub je u saradnji sa Turističkom organizacijom Podgorice realizovao projekat obnove staze Gorica-Malo brdo-Duklja-Trijebač, a u saradnji sa Turističkom organizacijom Danilovgrada re-markirana je staza Studeno-Lisac. Staze su obnovili članovi Sekcije za markiranje i održavanje staza na čelu sa Rajkom Mićkovićem i to: Petar Ivanović, Mira Kostić, Pavle Bandović, Igor Maraš, Edita Files Bradarić i Brano Perović, koji je potaknuo saradnju

Maja Haramis i Grebenit, Albanija

sa TO Danilovgrad. U ovoj godini tri člana su pohađala kurs za markirante i dobili su sertifikat „Markirant PSCG” (Igor Maraš) i „Markirant PSCG – pripravnik” (Olivera Božanović i Maja Marinović).

Za obuku za planinarske vodiče kategorije A1 naš klub je imao jednu kandidatkinju Oliveru Božanović, koja je položila prijemni ispit, prošla teorijsku i praktičnu obuku i završni ispit. Obuka je održana 22–27. jula 2024. u Jošanici u organizaciji PSCG sa mentorima iz Planinarskog saveza Srbije, Sj. Makedonije i Crne Gore. Pripravnički staž i vođenje planinarskih aktivnosti uz mentora su obaveze kandidata u dvije naredne godine radi sticanja potrebnog iskustva i znanja za postizanje licence planinarskog vodiča.

Tradicionalna planinarska manifestacija „Dani Gorice na Bukumirskom jezeru” održana je 27. i 28. jula 2024. dvadeset i treći put. Učestvovalo je 38 planinara i prijatelja – članovi PK „Gorica” kao organizatori i planinari gosti iz PK „Vjeverica” iz Kotora, PK „Munika” iz Herceg Novog, PK „Visokogorci” iz Podgorice, planinari iz Nikšića, Podgorice, prijatelji iz Beograda i sa katuna Jezero. U subotu je organizovano klupsko takmičenje iz planinarske orijentacije uz učešće 7 takmičara koji su imali zadatak da pronađu 7 tačaka u području oko Bukumirskog jezera i katuna Jezero. Svi su takmičari pronašli sve tačke u vre-

menu od 45 minuta do 1.30 h. Najuspješniji takmičar je bio Darko Mugoša, zatim Timur Žakirov i Rajko Mićković. U nedjelju su planinari realizovali dvije planinarske ture – uspon na Surdup 2172 m i Štitan 2184 m i lakšu turu sa usponom na Torač 1884 m. Uz planinarske aktivnosti bilo je vremena za druženje i kupanje u Bukumirskom jezeru.

Vrijedno je pomenuti i pojedinačne planinarske i druge uspjehe naših članova. Veoma uspješna planinarska godina bila je za Snežanu Fatić, koja je osvojila najviši vrh Afrike Uhuru (5895 m) na Kilimandžaru, i sa himalajskom ekspedicijom stigla do baznog kampa ispod Everesta na 5364 m i uspjela se na Kala Patar (5643 m). Jedna planinarska fotografija Radojka Boškovića odabrana je za pobjedničku galeriju „2025 National & Regional Awards Winners & Shortlist”, a druga je izložena na 24. izložbi planinarske fotografije u Dioklecijanovim podrumima u Splitu.

U 2024. godini održane su tri sjednice Skupštine Kluba. Na redovnoj sjednici Skupštine održanoj 19.03.2024. usvojene su izmjene i dopune Statuta, petogodišnji Plan rada Skupštine, Pravilnik o organizovanju i vođenju akcija, Pravilnik o disciplinskoj odgovornosti i Poslovnik o radu Skupštine. U sastav organa upravljanja Klubom uz Skupštinu, Predsjednika kluba i Upravni odbor dodan je Nad-

zorni odbor i Disciplinska komisija. Dvije vanredne sjednice Skupštine održane su 17.10. i 26.12.2024, a povod je bio razmatranje i donošenje odluka o stvarno-pravnom statusu planinarske kuće na Bukumirskom jezeru, odnosno na katunu Jezero.

Edita Files Bradarić,
predsjednica Kluba

IMPRESUM:

Glavni i odgovorni urednik:

Edita Files Bradarić

Lektor:

Vesna Lakuš

Prelom:

Saša Petrović

Izdavač:

PK Gorica, Podgorica

www.pkgorica.me

Podgorica
2025.

26. Balkanski susreti planinara na Šar planini

U organizaciji Planinarskog kluba „Ljuboten” iz Tetova na Šar planini i planinsko – turističkom mjestu Popova Šapka (1700 m), u Sjevernoj Makedoniji, održani su od 7. do 9. juna 2024. godine Dvadeset šesti Balkanski susreti planinara. Učesnici su bili planinari iz 16 društava i klubova sa Balkana (Sjeverna Makedonija, Srbija, Crna Gora, Bosna i Hercegovina, Bugarska i Slovenija).

Predstavnici Crne Gore bili su iz PK „Gorica”, nas devetoro, i iz KVP „Kapetan” dvadesetoroje. U okviru Susreta organizovane su tri planinarske ture. Prva je bila uspon na Titov vrh (2747 m) na kojoj je bilo 60 planinara, druga je bila uspon na vrh Plat (Gorna Lešnica) (2398 m) na kojoj je bilo 25 planinara i treća uspon na Jelak (1850 m) na kojoj je sudjelovalo 20 planinara. Za uspon na Titov vrh trebalo je četiri i po sata, pri čemu je savladana visinska razlika od 1050 m, u dužini od 12 km u jednom pravcu.

Staza (tzv. ljetnja) ide južnim padinama planinskog lanca obilazeći više vrhova, travnatim ogoljelim terenom sa kojeg se pruža pogled na ogromno prostranstvo ovog planinskog područja, u to doba išarano rijetkim ostacima snijega. Trospratna kamena kula na Titovom vrhu bila je kruna ove ture, mjesto za odmor i meta za fotografisanje. Nakon cjelodnevnog planinarenja nije ostalo mnogo vremena za odmor, nego se nastavilo druženje na svečanoj večeri uz muziku, pjesmu i igru planinara iz svih zemalja učesnica. Dodijeljene su diplome za učešće i pokloni delegacija domaćinima koji su iskazali veliko gostoprimstvo i trud u organizaciji ovih Susreta.

Na radnom sastanku predstavnika klubova i društava razmijenjeni su utisci o turama i organizaciji Susreta. Prilikom analize aktivnosti u protekloj godini posebno je pohvaljena organizacija 13. Balkanskih susreta mladih planinara u Ulotini, u Crnoj Gori,

kada je domaćin bio KVP „Kapetan”. Podstaknute su i predložene aktivnosti za narednu godinu i dogovoreno da se 27. Balkanskih susreti održe na Smetovima, u Bosni i Hercegovini, u organizaciji PD „Željezar” iz Zenice. Posljednjeg dana posjetili smo prostorijske PK „Ljuboten”, info centar Šar planine i poznatu dervišku tekiju Harabati Baba u Tetovu. Nezaboravni djelovi ovog putovanja bile su i usputne posjete gradovima – Prizrenu prilikom dolaska i Skoplju na povratku.

Edita Files Bradarić

Planinica – između Komova i Kučkih planina

Planinica (2153 m) je najzapadniji ogranak grebena južnog dijela Komovske grupe planina, odnosno skupine Planinica-Mojan-Marlules i pruža se uz granicu s Albanijom, dok se sa druge strane pruža u pravcu najsjevnijih Kučkih planina – Magliča i Crne planine. Na ovaj pohod smo krenuli sa dvoje kola iz Podgorice, Ivo Šćepanović se pridružio na raskrsnici Han Garančića i ulaska u Opasanicu (kod kuće Maja Čadenovića šumara, koji je uvijek spreman da pomogne za logistiku u rejonu Komova). Za nekih sat i po stižemo do polaznog mjesta Lučka Rijeka (1300 m) ili raskrsnice makadamskih puteva Katuna Ćure i Bijela voda. Pješaćenje započinjemo dobro utabanim šumskim putem do Konjskog dola i raskrsnice puteva Bijela voda Carine – Vučji potok – katuna Kurlaja (Savovića, Vujadinovića i Lazovića). Prije raskrsnice i prevoja uz put nalazi se uređen izvor Momačka voda (1641 m). Nastavljamo utabanom starom stazom u pravcu istoka prema katunu Bindža (1780 m) gdje su nekad izdizala bratstva Manojlovića, Prentića, Nikića i Perića. Lijep predio uz samu granicu Albanije, više taravnati nego kameniti teren, sa puno raznorodnog planinskog cvijeća. Tu je nekada bila i granična karaula JNA, sada samo betonski ostaci. Ne mijenjajući pravac kre-

tanja nastavljamo istočno, južnom padinom Planinice prema vrhu (četvrtom po visini u masivu kučkih planina) i koti 2153 m. Uz kratke predahe prvo izlazimo na prevoj (2043 m) udaljen 300 m od granice sa Albanijom, odakle se pruža lijep pogled na pitomu Vrmošu u Albaniji. Odatle nastavljamo travnato kamenim grebenom u pravcu zapada sve do samog vrha Planinice. Pa zašto smo tu, naravno zbog pogleda kojim planinari pune dušu i tijelo pozitivnom energijom.

Sa Planinice sjeverozapadno vrhovi Komova su na dohvat, do njih se pruža taravnati prostor i padine katuna Carina, a na prevoju Carine, neposredno ispod Planinice i iznad katuna Sumor, nalazi se crkva Svetog Ilije (Gospodar Kralj Nikola pokloni je Kučima za pomen poginulih Kuča od strane pohare vladalačke kuće Petrovića 1856. godine). Južnije se pruža pogled na Maglič (2141 m), a istočno na vrhove Mojana. Nakon što smo se nauživali pogleda i odmorili, silazimo travnatom strminom do crkve na prevoju Carine. Svako po svom osjećanju upija detalje u crkvi i oko crkve. Od prevoja Carine nastavljamo pravcem prema jugu blagim spuštanjem do izvora Bijela Voda (1664 m) i napuštenu katuna Luke. Osvježanje na izvoru hladnom vodom temperature oko 4

stepena – nema toga majčina sina ko će popiti frtalj vode naskap, a možda ni rakijsku čašicu. Silazak nastavljamo u dva pravca – jedni idu makadamskim putem preko Konjskog dola, a druga grupa neposredno ispod izvora bira najpovoljniju varijantu kroz bukovu i jelovu šumu, što je istraživački dodatak današnje avanture. Grupe se sastaju u Lučkoj rijeci gdje slijedi osvježanje u vodenom viru Lučke rijeke, dobrodošlo poslije dugog pješaćenja. Naravno svi su se malo osvježili, samo su ljudi Rajko i predsjednica Edita malo zaronili u vodu temperature 9–10 stepeni. Tu se naše današnje pešačenje završilo, svi planinari su bili zadovoljni, posebno oduševljen stazom bio je Ivo Šćepanović.

Tura je teška, dužine 17 km ili 20 km u dužoj varijanti silaska, visinska razlika je 856 m. Za uspon nam je trebalo 5 sati da pređemo 9 km. Ukupno tura je trajala 9 sati i 20 minuta. Staza se ukršta sa transverzalom CT-1 na Konjskom dolu i kod crkve na Carinama. Tura je preporučljiva za pohod u proljeće, ljeto, jesen i zimi sa odgovarajućom zimskom opremom. Na stazi nema opasnih dionica, imaju tri izvora pitke vode – Lučka rijeka, Momačka voda i Bijela voda. Do polaznog mjesta staze od kraja asfalta u Opasanici ima 6,5 km makadama koji se može proći kolima. Terenskim kolima može se doći do Konjskog dola i raskrsnice čime se ova tura može skratiti za oko 7 km.

Rajko Mičković

(Kad se hobi i posao isprepletu)

Školjke iz doba krede

Na Vežešnik, brdo u blizini Podgorice, pela sam se više puta iz raznih pravaca. I uvijek nailazila na brojne fosilne školjke – rudiste. Ovaj put svoju pažnju sam usmjerila manje na okolne vrhove i daleke horizonte, a više na stijene i zapise u njima. Zastajkivala sam, uočavala ih i fotografisala.

Kad sam to pokazala planinarima, bili su oduševljeni. Vrlo brzo su počeli i sami da ih primjećuju. I traže. Srećni kad ih nađu.

A nalazili smo razne oblike – rogljaste, cjevaste, štapićaste ... uzdužne i poprečne presjeke. I to u nagomilanjima, takozvanim lumakelama. Zato smo ih lako i uočavali. Raznih su veličina - od nekoliko centimetara pa do 20 cm. Ima ih različitih vrsta istog roda, koje su očigledno živjele u savršenim uslovima i postigle svoj maksimum razvića. Cijele porodice. Nestale naglo. Zatrpane? Usljed vulkanske aktivnosti ili zbog sudara tektonskih ploča ...? Svakako, došlo je do naglog povlačenja mora, jer su one živjele u toplim, plitkim morima, do dubine od pedesetak metara, praveći rifove slične današnjim koralima. Takvi rifovi su bili staništa za mnoštvo drugih morskih organizama kao što su alge, krinoidi, ostrakode ... vidljivi uglavnom pod mikroskopom.

Rudistne školjke, svoje maksimalno razviće dostižu u gornjoj kredi (prije 100—66 miliona godina) kada i izumiru. Zbog relativno kratkog evolutivnog perioda, koriste se kao tzv. biostratigrafski fosili, pomažući naučnicima da precizno odrede starost sedimentnih slojeva u kojima se te školjke nalaze.

Jelena Milutin
paleontolog i planinar

Hippurites (*Vaccinites vesiculosus* Woodward) – Rogljast oblik

Otisak školjke koja je ispala

Manja porodica

Poprečni presjeci su najčešći

Živjele su u zajednicama

Upisne knjige, planinarski dnevници i pečati – dio istorije planinarstva Crne Gore

(tekst pripremljen za monografiju PSCG)

Pavle Bandović

Upisne knjige, planinarski dnevници i pečati (štambilji) prvorazredni su artefakti od posebnog značaja, kako za planinare, tako i za plani-

planinarskog kluba – društva i Saveza, koji je organizator planinarske aktivnosti. Upisne knjige su važan dokument o posjetiocima i nji-

umjesto nekadašnjih znački i bedževa koji su numizmatički artefakti koje ne treba zanemariti.

Razvoj sadržaja planinarstva kao

narske organizacije - Planinarski savez. Analizom njihovog sadržaja dolazi se do značajnih podataka o razvoju i sadržajima planinarstva, o uređenju planinarskih staza i infrastrukture, o stepenu korišćenja uređenih staza i infrastrukture, o dinamici posjeta planinskim vrhovima, kulturno istorijskim mjestima, uređenim atrakcijama, o održanim susretima i drugim tradicionalnim planinarskim manifestacijama...

Naročito su značajni podaci koji se tiču kontinuiteta rada planinarskih klubova – društava i Saveza kao trajna uspomena i istorijska građa

hovim utiscima, dakle o korisnicima staza i infrastrukture, odnosno o dinamici njihovog korišćenja.

Planinarski dnevници su posebni namjenski dokumenti pojedinaca, i uglavnom uspostavljenih planinarskih transverzala, koji ih vode i ovjeravaju pečatima – štambiljima. Dnevници se vode pri ekspedicijama i objavljuju kao trajan dokument sa zaštanjima.

Pečati – štambilji koji se koriste u planinarstvu mogu biti pokretni ili fiksni za otisak mastilom. Tematski su različitog sadržaja prema namjeni, a izrađuju se u gumi, plastici, metalu,

turističkog brenda Crne Gore, a u cilju promocije održivog korišćenja planinarskih, pješačkih staza i ostale infrastrukture, zahtijeva da se organizovano pristupi prikupljanju, obradi i objavljivanju prigodnih publikacija o upisnim knjigama, dnevnicima, pečatima – štambiljima, značkama i bedževima i da to budu prilozi za vodiče i monografije planinarskih klubova – društava i PSCG.

Prve kutije sa upisnim knjigama i pečatima vrhova, postavio je Branislav Cerović sa grupom beogradskih studenata na vrhovima Durmitora: Bobotovom kuku, Prutašu, Savinom

koju treba prezentovati i sačuvati na adekvatan način u popularizaciji sadržaja planinarstva.

Planinarski pečati i dnevници su tradicionalni način ovjere pojedinaca i grupa planinara o realizovanom usponu na planinski vrh, ekspediciji, planinarskoj akciji, učešću na susretima i pohodima, pri obilasku planinarskih transverzala, boravku u planinarskom domu, posjeti kulturno-istorijskom mjestu i prirodnoj atrakciji, učešću na planinarskom takmičenju i drugim događajima. Pečati i upisne knjige se načelno nalaze i čuvaju u upisnim kutijama – tobojcima na planinskim vrhovima, kontrolnim tačkama transverzala, značajnim atrakcijama, planinarskom domu – kući i/ili kod ovlašćenog lica

silikonu ili drvetu. Sastavni su dio upisne knjige u upisnoj kutiji i služe pojedincima za ovjeru dnevника i knjižica. Oblik i dizajn planinarskih pečata u Crnoj Gori je sličan onima u zemljama okruženja, u slobodnoj formi prikladnih dimenzija i nije do sada još standardizovan. Najviše se koriste pokretni, a na transverzala odskora i fiksni na upisnim kutijama ili na stijeni. Otisci pečata zaslužuju da se o njima povede više računa jer pored estetske, faktografske imaju i kulturno istorijsku vrijednost u planinarstvu.

U novije vrijeme pored pečata štampaju se prigodne naljepnice – markice u povodu tradicionalnih planinarskih aktivnosti, susreta i ekspedicija kao promotivni materijal,

kuku, Sljemenu i Međedu. Poslije Drugog svjetskog rata Branislav Cerović i drugi beogradski planinari, kao i planinari Žabljaka, postavili su i obnavljali kutije na tim durmitorskim vrhovima.

Ne zna se pouzdano, ali se pretpostavlja da su prvu kutiju na vrhu Koma Kućkog postavili planinari PSD „Stev Kraljević” iz Podgorice, na čelu sa predsjednikom Društva Senkom Raičević 1955. godine. Postoji pisani trag da je 4. septembra 1955. grupa kutija (sanduk) od mitraljeske municije vremenom istrulila.

PK „Gorica” je izradila i postavila upisne kutije i pečate na stazama CT-1 i PPT kao i na vrhovima Žijova i održava ih više od 20 godina.

Otok sunca i lavande – Hvar

Edita Files Bradarić

Sa otokom Hvarom završili smo putešestvije po većim otocima srednjeg Jadrana. Grupa od osamnaest planinara bila je smještena u gradu Jelsi, u apartmanima i u Pansionu Murvica, gdje smo uz vino i jednostavna mediteranska posna jela sabirali dojmove dnevnih planinarskih i turističkih aktivnosti. Jelsa je prelijepo primorsko mjesto smješteno uz obje strane duboke uvale na sjevernoj strani otoka. Iako usmjereno prema turizmu, mjesto je poznato po poljoprivredi, maslinarstvu, vinogradarstvu i voćarstvu sa okolnih plodnih polja i padina.

Prva planinarska destinacija nam je bila uspon na Svetog Nikolu (628 m), najviši vrh otoka. Uspon je započeo sa južne strane otoka iz mjesta Sveta Nedjelja, strmom stazom koja prolazi između koso položenih parcela vinograda sa poznatom sortom hvarskog plavca malog. Prolazimo podnožjem litica brda i na ferrati iznad nas vidimo dva penjača. Ubrzo dolazimo do špilje Svete Nedjelje, gdje se nalazi crkvice i kip svete. Nastavljamo uspon kamenom građenom stazom i sa par serpentina dolazimo do crkve Gospe od Zdravlja (520 m). Sa svakim korakom otvara se pogled prema moru — najbliži je otočić Šćedro, istočno masiv Pelješca i u nastavku otok Korčula, najdalje se nazire Lastovo i nešto bliže otok Vis. Ponosno se prisjećamo svih navedenih destinacija i boravka na njima. Od Crkve teren je položeniji i put nas vodi između suhozida, rijetkih borova i livada sa puno cvijeća, busenova srebroolikog slaka sa bijelim cvjetovima, ružičastog bušina i mirisne kadulje. Dolazimo do raskrsnice ispod gazdinstva Kolumbića, ispred nas je vrh na 100 metara visinske razlike. Idemo putem i

grebenschom stazom prvo do kamenog križa, a potom i do male crkve Sv. Nikole na samom vrhu. Na vrhu pogled se zaokružuje u svim pravcima, na sjeveru je najbliže otok Brač sa Vidovom gorom iznad Bola, iza njega u daljini izdižu se vrhovi Mosora i Omiške Dinare, a sjeveroistočno dominira masiv Biokova iznad Makarske. Na zapadu blizu grada Hvara ističe se hvarski arhipelag sa više otočića koji su, po posebnoj borovoj smoli paklini, dobili ime Pakleni ili Paklinski otoci. Silazak vodi do sela i visoravni Poljica, gdje prolazimo između suhozida koji ograđuju polja zasađene lavande, koja je početkom maja još zelena. Pravimo polukrug ispod padina vrha i dolazimo opet do Kolumbića, gdje nismo mogli odoljeti kušanju hvarskog prošeka. Nakon okrepe nastavljamo silazak prema sjeveru i Starom Gradu, putem i stazom kroz šumu borova i makije. Sastajemo se sa planinarkama koje su za taj dan prošle lakšu šetačku turu od Jelse „lungomare” do mjesta Vrboska i ulazimo na zakazanu posjetu palači Tvrđalj – dvorcu renesansnog pjesnika i erudite Petra Hektorovića.

Drugi planinarski dan je bio obilježen laganom planinarskom turom koja je započela od najviše kote i vidikovca na 382 m odakle smo se spustili u obližnje etno-eko selo Velo Grablje. Lokalni vodič Ivan Zaninović iz Udruge Pjover upoznao nas je sa historijom sela, koje se proslavilo sredinom 20. stoljeća kao osmi po redu svjetski proizvođač lavandina ulja. U poljoprivrednoj zadrugi smo vidjeli postavku fotografija i predmeta koji su se koristili u berbi i obradi lavande i pri sakupljanju i sušenju cvijeta buhača, koji se raznosio diljem Evrope kao prirodni insekticid. Vidjeli smo i obnovljenu destileriju za proizvodnju eteričnog lavandinog ulja. Prošetali smo selom od kamenih kuća u čijem centru dominira crkva Sv. Kuzme i Damjana sa velikim zvonikom, a neposredna okolina je išarana međama suhozida i uskim policama, koje su napuštene ili se obnavljaju zasadima maslina. Turizam i niz požara krajem prošlog stoljeća znatno su uništili uzgoj lavande i proizvodnju eteričnog ulja. Od Velog Grablja nastavljamo silazak

do Malog Grablja (126 m) i to jedna grupa stazom i putem direktno u selo, a druga naokolo – prvo se penje na obližnji Montekit (335 m) odakle se pruža najbolji pogled na oba sela. Iako udaljeno svega 1,5 km od mora i turističkog mjesta Milna, selo Malo Grablje je poptuno prazno sa velikim napuštenim kamenim kućama. Samo je jedna kuća obnovljena kao i jedna konoba, koja je otvorena samo u sezoni. Napuštamo Malo Grablje i cestom dolazimo do Milne gdje nas čeka

kombi, koji nas vozi u obližnji grad Hvar. Popularna turistička destinacija je za prvomajske praznike već bila dobro popunjena posjetiocima iz svih krajeva svijeta. Centralno mjesto je Trg Sv. Stjepana ili Pjaca sa Hvarskom katedralom i nizom kamenih višekatnica koji završava jedinstvenom građevinom Arsenalom. To je nekadašnje spremište i radionica za hvarske ratne galije u donjem dijelu (sada izložbeni prostor), a u gornjem dijelu je Hvarsko kazalište (od 1612. god.). Na drugoj strani trga je Hvarska lođa (gradska skupština) i Lerij (sat-kula), a uske ulice sa te strane uspinju se i završavaju na kamenoj stazi koja vodi na gradsku tvrđavu – Forticu, stoljetnu zaštitnicu grada i luke zajedno sa gradskim zidinama. Sa kula i revelina tvrđave pruža se prekrasan pogled na cijeli grad, gradsku rivu, Paklene otoke i hotele uz more ušuškanu u borovinu.

Posljednjeg dana na povratku i putu prema trajektu u Sućuraju skrećemo do etno-eko sela Humac (350 m) koji je primjer dobro očuvane ruralne arhitekture. Nastalo je u 17. stoljeću kao pastirsko naselje za potrebe ljetne ispaše stoke iz Jelse i okolnih sela. Sa lokalnim vodičem Jakovom Rubinićem iz Udruge Humac prvo posjećujemo Grapčevu špilju koja se nalazi oko 2 km ispod sela sa južne strane otoka. Špilja je bogata stalaktitima i stalagmitima, zaštićena je kao spomenik prirode, ali i arheološka baština sa tri kulturna sloja od neolitika do brončanog doba. Na povratku obilazimo selo koje sa svojim kamenim kućicama, dvorištima, bistijernama i uskim prolazima čini skladnu cjelinu. Ovom posjetom je naš plan boravka na Hvaru potpuno ostvaren, vrijeme nas je poslužilo za sve naše planinarske aktivnosti i puni utisaka vraćamo se kući veće prije uskršnjeg blagdana.

Moja nepalska avantura života

Pohod na Everest Base Camp (EBC) i uspon na Kala Patar jedno je od najslavnijih iskustava koje svaki ljubitelj prirode i avanturizma treba da proživi. Ovaj izazovni, ali nezaboravni pohod kroz Himalaje nudi nevjerovatne pejzaže, susrete s lokalnim stanovništvom i ujedno predstavlja fizički i mentalni izazov. Iz moga iskustva evo najvažnijih podataka o ovoj avanturi:

Pripreme i početak puta

Sa beogradskom ekipom Extreme Summit Team krenula sam iz Katmandua, glavnog grada Nepala, koji je idealna polazna tačka za sve avanturiste koji žele da posjete Everest. Iz Katmandua letimo do Lukle gdje imamo

prvi bliski susret, takoreći tet-a-tet, sa Mont Everestom. Lukla je mali planinski aerodrom, dug svega 542 m tako da je i samo slijetanje izazovno – uvertira u ono što nas čeka.

Prvi dani: Lukla – Phakding – Namche Bazaar

Prvi dan putujemo lagano 3-4 sata do Phakdinga, malog sela pored rijeke Dudh Kosi. Ovdje se lagano prilagođavamo visinskoj razlici i uživamo u mirnoj atmosferi planinskog sela.

Narednog dana krećemo prema Namche Bazaru, glavnoj tržnici regije i početnoj tački za mnoge planinarske pohode. Namche Bazar je na 3440 metara nadmorske visine i planinarima je važno

Snežana Fatić

da se tu zadrže dan – dva radi aklimatizacije, kako bi se lakše prilagodili na visinu i smanjili rizik od visinske bolesti.

Visinski izazovi: Tengboche – Dingboche – Lobuche

Od Namche Bazara, uspon postaje sve izazovniji. Prolazimo kroz sela Tengboche, gdje se nalazi poznati manastir, a onda kroz Dingboche i Lobuche. Svaka od ovih dionica puta nudi spektakularne poglede na planine poput Ama Dablam, Lhotse i, naravno, na Everest.

U Dingbocheu, na 4410 metara, još jednom se zadržavamo radi aklimatizacije. Sljedeće odredište je Lobuche na 4940 metara i odatle put do baznog kampa (Base Camp) na 5364 metra.

Everest Base Camp

Dolazak do Everest Base Campa je trenutak koji se pamti za cijeli život. Na visini 5364 metra, dolazimo do najpoznatijeg baznog kampa na svijetu, sa panoramskim pogledom na glečere, planinske vrhove i lednike. Iako je EBC najviša tačka na ovom putovanju, mnogi planinari ne žele da se predugo zadržavaju zbog opasnosti od visinske bolesti.

Uspon na Kala Patar i najljepši pogled na Mont Everest

Everest Base Camp je vrhunac našeg putovanja, ali Kala Patar, mala planinska tačka koja se nalazi na 5643 metra, nudi najbolji pogled na Mont Everest. Uspon na Kala Patar je težak jer je izuzetno strm. Ali sve to postaje nebitno zbog toga što sa vrha imamo savršen pogled na masiv Everesta, uključujući i sam vrh Mont Everesta. Taj trenutak, kada vas okruže najviši vrhovi svijeta, neprocjenjiv je.

Povratak

Nakon što smo uživali u pogledu na Everest, vraćamo se niz Kumbu dolinu, što svakako predstavlja lakši dio puta. Put kroz Lobuche, Dingboche, Tengboche i Namche Bazaar vraća nas nazad u Luklu.

Težina i izazovi pohoda

Ova tura nije za svakoga. S obzirom na visinsku razliku i često teške uslove, uspon do Everest Base Campa i Kala Patara zahtijeva dobru fizičku pripremljenost. Iako je uspon tehnički nezahtjevan, visina može ozbiljno uticati na naše

tijelo pa je aklimatizacija ključna. Najveći izazov je visinska bolest, koja može pogoditi svakog, čak i najiskusnijeg, planinara. Bitno je slušati svoje tijelo i praviti redovne pauze.

Sela i kultura duž puta

Jedan od najljepših aspekata ovog pohoda su mala himalajska sela kroz koja prolazite. Sela kao što su Namche Bazaar, Tengboche, Dingboche i Lobuche pružaju jedinstvenu priliku da upoznate Sherpe i njihovu gostoljubivost. Sherpe, narod koji živi u ovom području, izuzetno je poznat po svom planinarskom umijeću i često su vodiči na ovom putovanju. Tradicionalna arhitektura, budistički manastiri i jednostavan način života ovih ljudi čine putovanje još značajnijim.

Zaključak:

Nezaboravna avantura

Pohod na Everest Base Camp i uspon na Kala Patar više je od samo fizičkog izazova – to je duhovno putovanje. Pored veličanstvenih planinskih pejzaža, ovaj 'trek' nudi i priliku da testirate vlastite granice, osnažite volju i stvorite uspomene koje ćete nositi do kraja života.

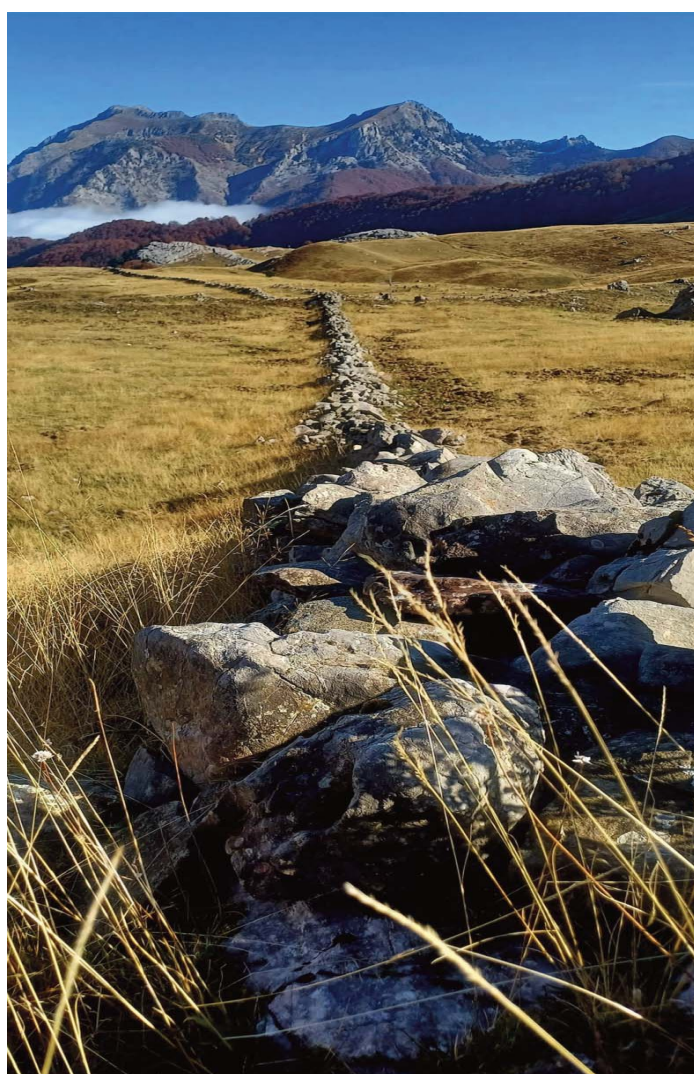
Ako ste u potrazi za izazovom koji kombinuje ljepotu prirode, fizičku pripremljenost i kulturološko iskustvo, pohodi na EBC i Kala Patar sigurno će vas ispuniti. Za mene je to avantura života.

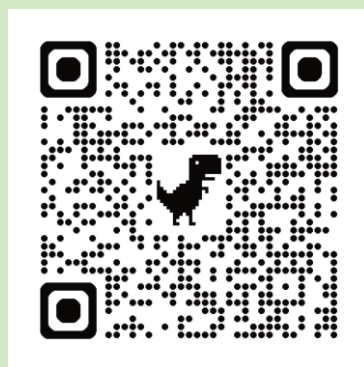
o ovom pohodu možete pročitati i „Dolina tišine i vrhovi snova“ na našem sajtu . Skenirajte na vašem telefonu QR kod za kompletan tekst i Snežinu avanturu!

Realizacija planinarskih akcija Pk "Gorica" u 2024.g.

Rb	Datum	Naziv	Vodič / Organizator	
1	januar	2.01.2024.	Dečić	Rajko Mičković
2		13.01.2024.	Buljarica - Presjeka- Gluhi do/ Buljarica-Petrovac	A.Mardonović/M.Andrijašević
3		21.01.2024.	Velje Brdo i Tvrđave	Mirjana Radović
4		28.01.2024.	Ekološko -rekreativna staza "Obod" R.Crnojevića	Edita Files Bradarić
5	februar	4.02.2024.	Virpazar - Dupilo popratnice- Komarno	Rajko Mičković
6		17.02.2024.	Planinica, Veruša	Edita Files Bradarić
7		18.02.2024.	Komarno-Komarštitik-Zaboj-Poseljani	Olivera Božanović
8	mart	9.03.2024.	Momče , Kući	Rajko Mičković
9		17.03.2024.	Rudine - Suka Gruda	Dragoljub Krgović
10		23.03.2024.	Brajići-Goli vrh-Ograđenica-M.Praskvice PPT	Mira Kostić
11		31.03.2024.	Lunje - Lisinj-G. Pode/ Stari Bar -vodopad-Maslina	R. Mičković/Brano Perović
12	april	7.04.2024.	Polja - Ckara – Katuničko Brdo,Sinjavina	D. Krgović Pk Sinjavina,PSCG
13		14.04.2024.	Traboin -Čemer - Gerzoz pećina, Malesija	D. Krgović Pk Sinjavina,PSCG
14		21.04.2024.	Kanjon Mrtvice	Mira Kostić
15		28.04.2024.	Tvrđave Krivošija(Kom,Stražišnik,Crkvice)	Pavle Bandović
16	maj	1-4.05.2024.	Otok Hvar, Hrvatska	Edita Files Bradarić
17		6.05.2024.	Morakovo - Prekornica	Olivera Božanović
18		12.05.2024.	Sjergošte-Gradac-Štitarica, Sinjavina	Dragoljub Krgović
19		18.05.2024.	Lisac- Studeno	Rajko Mičković
20		21.05.2024.	Troglava,Zekova i Crna glava, Bjelasica	Željko Jočić
21		25.05.2024	Goransko- Žarišnik- Okrajci , Piva	Branka Adžić
22	jun	2.06.2024.	Planinica, Durmitor	Blažo Vukčević
23		7-9.06.2024.	26.Susreti balkanskih planinara,Popova Šapka, NMK	PK Ljuboten, Tetovo, NMK
24		10.06.2024.	Komovi - Kružna tura i Kom Vasojevički	N.Bojanović/B.Vukčević/M.Andrijašević
25		16.06.2024.	Javorje-Lijevno -Šuplja greda,Lola, Moračke planine	Olivera Božanović
26		21-23.06.2024.	Titov vrh, Šar planina, Sj. Makedonija	Željko Jočić
27		23.06.2024.	Kurlaj- Planinica	Rajko Mičković
28		30.06.2024.	Budanj - Kljusina, Piva	Branka Adžić
29	jul	7.07.2024.	Planinarski pohod Razvršje- Bendovac, Bjelasica	Pk Brskovo , Dragoljub Krgović
30		13-14.07.2024.	47.Memorijal "Gen.D. Jauković"Durmitor	KVP Kapetan, PSCG
31		27-28.07.2024.	Dani Gorice na Bukumirskom jezeru	Klub
32	avgust	3-4.08.2024.	Planinski festival, Plužine	PSCG, Pk Bioče I Piva
33		3-4.08.2024.	Maja Rops - Bogičevica, Prokletije	Ivan Šćepanović
34		11.08.2024.	Suva Rtina, Durmitor	Olivera Božanović
35		18.08.2024.	Strmenica (Crni vrh), Bjelasica	Biljana Božović
36		24-25.08.2024.	Ropojanska dolina-Pečki prevoj, Prokletije	Radojko Bošković
37		24-25.08.2024.	Prenj, Bosna I Hercegovina	Blažo Vukčević
38	septembar	1.09.2024.	Todorov do - Prutaš- Dobri do, Durmitor	Željko Jočić
39		8.09.2024.	Volušnica- Popoadija- Talijanka, Prokletije	Nataša Bojanović
40		22.09.2024.	Maja Haramis i Grebenit, Albanija	Mirjana i Vlatko Radović
41		29.09.2024.	Savin kuk, Durmitor	Rajko Mičković
42		27 -28.09.2024.	Doberdol, Prokletije	Ivan Šćepanović
43	oktobar	17.10.2024.	Biogradsko jezero- Razvršje I Bendovac, Bjelasica	Željko Jočić/Nataša Bojanović
44		20.10.2024.	Selce-Mreg, Albanija	Radojko Bošković
45		27.10.2024.	Šila, Stravče, Kučke planine	Rajko Mičković/ Edita F.Bradarić
46		30.10.2024.	Maja Berizhdolit, Albanija	Željko Jočić
47	novembar	3.11.2024.	Babina Glava -Treštenski vrh, Lovćen	Nataša Bojanović
48		10.11.2024.	Pej, Crkvine	Mirjana I Vlatko Radović
49		17.11.2024.	Ljeskov do - Stavor , Lješanska nahija	Darko Mugoša
50		24.11.2024.	Rijeka Crnojevića - Belveder	Rajko Mičković
51	decembar	7.12.2024.	Potkrš- Most Male rijeke- Gornje Momče	Rajko Mičković
52		22.12.2024.	Topliš- Sv. Spas , Budva	Miroslav Karović
53		29.12.2024.	Doljani- Sjenice- Medun	Rajko Mičković

www.pkgorica.me

